

Het huis op de heuvel

Eerder verschenen bij Mistral:

Lang lezen met Tineke Beishuizen

Zusjes op leven en dood

Lot

Wat doen we met Fred?

De vrouwen van Fred (mei 2014)

Tineke Beishuizen

Het huis op de heuvel

Uitgeverij Mistral, Amsterdam 2014

© 2014 Tineke Beishuizen
© 2014 Uitgeverij Mistral, Amsterdam
Omslagontwerp b'IJ Barbara
Omslagbeeld © Tiago Peixinho
Typografie en zetwerk Perfect Service

ISBN 978 90 488 2011 5
NUR 325

www.uitgeverijmistral.nl
www.twitter.com/mistral_boeken
www.facebook.com/uitgeverijmistral

Mistral is een imprint van Dutch Media Books bv.

Dit boek is ook leverbaar als e-book:

ISBN 978 90 488 2012 2

Het moest zo zijn

Natuurlijk had ik dromen, fantasieën en verlangens. Maar ze hadden nooit te maken met het bezit van een huisje in Frankrijk, de gedachte was zelfs niet in me opgekomen. Ik stapte die voorjaarsdag dan ook argeloos in de auto van vrienden om een vakantie in hun huis in de Morvan door te brengen. Niet vermoedend dat ik tien dagen later terug zou komen als eigenaar van zo'n huisje.

Tot dat bizarre moment was een huis voor mij iets dat per definitie in Nederland stond en waarnaar je eindeloos lang op zoek ging met een makelaar. Wekenlang het ene huis na het andere bekijken. Wikken en wegen. Nog eens kijken. Weer nadenken. Hoe het dan ook kon dat het Franse huisje en ik in zo'n korte tijd met elkaar verbonden raakten, en dat dat bizarre huwelijk ook nog eens bezegeld werd door een notaris, was voor mijzelf een groter raadsel dan het voor mijn omgeving was.

Het kwam door mijn vorige leven, dat is in elk geval zeker. Nee, ik heb niets met vorige levens, toen niet en nog steeds niet. Ik had mijn handen meer dan vol aan mijn leven zoals het op dat moment was. Een baan, twee kinderen en een ontluidende romance. Een vakantie met een paar vrienden en zonder kinderen was dan ook meer dan welkom.

En zo reden we Frankrijk binnen, en daarna de Morvan. Nietsvermoedend stapte ik de auto uit, keek om me heen en toen gebeurde wat ik nooit goed onder woorden heb kunnen brengen. Het was ook eigenlijk meer een wéten dan een gevoel:

ik ben hier eerder geweest... ooit heb ik hier gewoond! De dagen erna bleef ik in die sfeer hangen, ook toen we voor de grap te koop staande huizen gingen bekijken, een hobby van mijn vrienden.

Halverwege de tweede dag liepen we het erf op van het huis op de heuvel, en op dat moment vloeiden gevoel en werkelijkheid samen: dit was de plek! Hier hoorde ik thuis! Voordat ik wist wat er gebeurde zat ik een huis te kopen.

Voordat ik wist wat er gebeurde had ik het huis.

Een dag later, van Onlay op weg naar het streekdorp Moulins Engilbert passeerden we een tuin die vol met meubels stond. De oude meneer die het huis bewoonde ging naar een verzorgingshuis, en in de tuin werden zijn meubels geveild. Ik stak mijn hand op en nog een keer en nog eens, en een uur later was het Franse huisje voor een groot deel ingericht, al werden de meubels zolang opgeslagen in de stal van een buurman.

De oude meneer had tranen in zijn ogen toen hij het marmeren blad van een dressoir optilde en mij een erop geplakte, in sierlijk handschrift geschreven brief liet lezen: een huwelijgscadeau voor zijn vrouw Catrine, dezelfde voornaam als de mijne.

‘Het moest bij u terechtkomen,’ zei hij.

Natuurlijk kwam er aan de roes een einde, zoals vaak wanneer de meneer van de bank een bedenkelijk gezicht trekt en een blocnote vol berekeningen niet het gewenste resultaat opleveren. Ik redde het met de hakken over de sloot, maar de gedachte aan het huisje op de heuvel maakte alles goed.

Op een zomerse dag ben ik er met een vriendin naartoe gereden, terwijl de mannen dezelfde tocht aflegden in een verhuiswagen.

De overdracht een paar weken eerder was emotioneel geweest. De vrouw die zo lang in het huis had gewoond was ver-

trokken, terwijl tranen over haar gezicht gleden, en natuurlijk begreep ik hoe ze zich voelde, al had ze daar niet veel aan. Het huis had ze brandschoon achtergelaten, de ramen gezeemd, het grint geharkt. Onze schoonmaakspullen bleven in de verhuisbox en vier uur na aankomst stonden de meubels op hun plek, was de keuken bedrijfsklaar en waren de bedden opge maakt.

En toen begon het wennen.

Aan het huisje met de krakende balken, klapperende luiken, en doorzakkende vloeren. Aan die vreemde, trage voetstappen op de zolder boven ons hoofd, tussen twaalf en één uur 's nachts, waarvan we nooit de oorzaak hebben kunnen ontdekken. Aan de nachten met adembenemende sterrenhemels, waarin het nooit stil was, omdat de bomen ruisten, het stroompje langs het terrein kabbelde, en wilde katten en nachtvogels gillende muisjes verschalkten.

Wennen aan het donker rondom het huisje omdat iedereen in de omgeving uiterlijk om negen uur in bed lag, en aan de afwezigheid van lantarens in Moulins Engilbert, zodat je met een aansteker naar je auto moest zoeken als je daar een hapje gegeten had.

Wennen aan het adembenemende uitzicht over glooiende weilanden, van elkaar gescheiden door heggen van meidoorn, liguster, wikke, winde en brandnetel.

Mijn columns stuurde ik per fax naar Nederland, maar iedere windvlaag zwiepte een paar regels van mijn tekst weg omdat de elektriciteitsdraden boven de grond liepen, zodat er heel wat getelefoneerd moest worden om de gaten op te vullen, want vreemd genoeg lukte dat weer wel.

Met de burens was een voorzichtig contact ontstaan dat bestond uit het drinken van maagdoorborende wijn, en tot mislukking

gedoemde pogingen elkaar te begrijpen.

Maar aardig waren ze wel.

Joseph van het piepkleine boerderijtje aan de voet van de heuvel waarschuwde mij voor te hoog gras omdat daar slangen in kunnen schuilen. Alice zei dat ik zeker niet voor acht augustus de goudgele pruimen op mijn erf moest plukken, en Bernard gaf mij een takje dat gezegend was door de priester van Moulins, en daardoor mijn huis tegen onweer zou beschermen.

Met de mensen die we nodig hadden om het huisje voor de ondergang te behoeden, liep het moeizamer.

Loodgieter Lecroc kwam wanneer het hem uitkwam, ook al stond het water tot onze enkels omdat er weer een buis van de krakkemikkige waterleiding was gesprongen. En we zaten zonder licht totdat de electricien een week na de storing toevalilig in de buurt moest zijn.

Maar wat ik niet had verwacht: áls we een Fransman eindelijk zo ver hadden dat hij iets kwam doen, werkte hij harder dan zijn collega's in Nederland. Niks elk moment gaan zitten met een enorme plastic doos met brood, niks mega thermoskan vol koffie en dan ook nog wat rondjes van het huis naar binnen werken. Een Fransman schaft niet onder werktijd, en vraag je of ze iets willen drinken, dan kijken ze alsof je ze probeert om te kopen. Want werk is werk, en de rest doe je maar in je eigen tijd.

De jaren zijn voorbijgegaan. Er is veel veranderd in mijn leven en het leven om mij heen. Maar het huisje op de heuvel staat er nog zoals het meer dan een eeuw heeft gestaan: klein en dapper, in wat voor mij het mooiste landschap van de wereld is.

Thuis in de Morvan

Toen ik de sleutels kreeg, van het hek, het huis en de hooischuur, die avond, ben ik er helemaal alleen naartoe gegaan. De zon was al gezakt tot iets boven de heuvel aan de overkant van het dal. Een oranjegouden lampion, die van de heuveltop met de paar dennen erop een Japanse prent maakte. Ik deed het hek open en zette de eerste stappen op mijn eigen Franse grond. Het was stil, de tractoren stonden allang weer op de erven. Geen stem te horen. Zelfs de honden maakten geen geluid.

Ik liep naar het huis en toen eromheen. Dat is iets: om je eigen huis heen lopen! Ik klopte hier en daar eens tegen de muur, zeker een kwart meter dik. Streelde een luik. Voor het eerst zag ik dat de haag achter het huis uit braamstruiken bestond. En dat er tegen het hek van de moestuin druiven groeiden, die zo te zien al aardig wat trossen hadden. In de moestuin stonden de stokken waartegen boontjes moesten klimmen. De tomaten waren nog groen, ik herkende op een andere plek rabarber en herinnerde mij dat het laatste stuk moestuin uit een aardappelveldje bestond. Naast het terras, aan de voorkant van het huis, bogen de pioenstruiken door onder de last van tientallen dieprode bloemen.

Ik ging op het trapje zitten, dat van het terras naar de benedentuin leidde. De lampion boven de heuvel aan de overkant was nog dieper oranje van kleur geworden en had de lucht om zich heen meegekleurd. Ik zat heel stil en de enige reden dat ik

niet in mijn arm kneep, was dat ik zelfs als het pijn zou hebben gedaan, niet had kunnen geloven dat het echt mijn huis, mijn grond was. Ik zat daar en hoorde het knisperende geluid van de wind door populieren. Hoorde tientallen krekels en daardoorheen het diepe geluid van tevreden kikkers.

De vrouw die deze ochtend voor het laatst om het huis heen had gelopen, was vertrokken, terwijl de tranen over haar gezicht stroomden. Daarvoor had ze me verteld dat ze nooit, nooit meer ergens zo mooi zou kunnen wonen. Dat er nergens zo'n huis met zo'n uitzicht was. En ze had langs me heen met haar ogen afscheid genomen van de pioenrozen, de boontjes, de weilandjes en de heuvel aan de overkant. Ik dacht aan haar, terwijl ik met mijn ogen verwelkomde waarvan zij die dag afscheid had genomen. En ik wist hoe ze zich voelde, op deze eerste van vele avonden dat de zon achter de heuvel zakte, terwijl zij er niet bij was.

Franse Doos

Na vijftientig jaar hoeven Jean en ik nauwelijks nog iets met elkaar te overleggen als we een vakantie in ons Franse huisje hebben gepland. De voorbereidingen beginnen altijd op dezelfde manier: met het bijna plechtig in mijn werkkamer neerzetten van De Franse Doos. Daarin leggen we de laatste weken voor ons vertrek alles waarvan ons te binnen schiet dat het mee moet. De sleutels van het huisje bijvoorbeeld. Ooit zijn we ze vergeten, op een dag dat we nog later dan anders vertrokken, zodat we om twee uur 's nachts sleutelloos voor het hek van het huisje stonden. We hadden twee mogelijkheden: in de auto overnachten of Joseph en Alice uit hun slaap halen om bij hen de reservesleutels te halen. Ik zie nog Alice voor me, haar overdag opgestoken grijze haren in wanorde om haar slaperige en verschrikte gezicht. Haar lichaam nu eens niet in een schortjurk gehuld maar in een witte, vormeloze nachtjapon. Het was een daad waarop in andere tijden onthoofding door middel van de guillotine gevolgd zou zijn. Sindsdien proberen we met behulp van De Franse Doos dit soort situaties te vermijden.

Fase twee van de voorbereidingen bestaat uit het in de gang zetten van voorwerpen die mee moeten maar niet in De Doos passen. Een parasol. De schemerlamp die ik nou eindelijk eens in het Franse huisje neer wil zetten. De nieuwe heggenschaar. Een dekbed dat we hier niet meer nodig hebben. De gang wordt voller en voller, en ook dat is een vertrouwd verschijnsel.

En dan breekt de dag van vertrek aan, en de voorraad in de

gang wordt sneller dan Jean in de kofferbak kan wegwerken, aangevuld met draagtassen vol ongelezen kranten en tijdschriften, een grote koelbox met levensmiddelen die we niet achter kunnen laten, flessen mineraalwater voor onderweg, mijn laptop, de laptop van Jean plus de geluidsbox van zijn cd-speler, die ineens dock is gaan heten, en een enorme tas met boeken waarvan ik nu al weet dat ik er niet aan toe zal komen. Plus niet te vergeten De Franse Doos en tassen met klaarge-
maakte broodjes, hardgekookte eieren en mandarijntjes voor onderweg. Wie ooit twee touringcars toeristen vóór zich in een zelfbedieningsrestaurant langs de snelweg heeft gehad, neemt geen risico en heeft zijn eigen lunch bij zich. Hoe Jean het allemaal in de auto krijgt is mij een raadsel, en dat hij niet uit zijn humeur raakt of het in elk geval niet laat merken doet hem een aantal plaatsen stijgen op mijn lijstje Helden.

Het bevrijdende moment van instappen en wegrijden komt een paar minuten voordat ik er echt genoeg van heb. Maar dan hoef ik ook niets anders meer dan om de twee uur achter het stuur te kruipen. Heerlijk! Ik zou elke week wel zo'n dagje willen!

Arrivée

Zoals gewoonlijk komen we aan het begin van de nacht aan. In het licht van de koplampen werpen de spijlen van het hek tralieachtige schaduwen op de cour. Stijf van het lange zitten kom ik de auto uit. Het hek gaat knarsend open en Jean stuurt de auto over het grint naar een plek zo dicht mogelijk bij het terras. Terwijl hij uitstapt en het achterportier opendoet voor Copper, loop ik naar de voordeur, die gebarricadeerd is door een ijzeren luik dat ik moet openen en opzijschuiven voordat ik de voordeur van het slot kan doen. Een huis dat vele maanden per jaar niet bewoond wordt, moet je beschermen, want we zullen niet de eersten zijn die bij aankomst merken dat er geen tafel en geen stoel meer in het huis te vinden is. Bij kennissen zijn tijdens een lange winter zelfs de wc-potten weggehaald. ‘Leeg opgeleverd’ kun je zoiets noemen, maar leuk is anders.

Het valt niet mee om alle sleutelgaten in het donker te vinden. Terwijl ik gehurkt worstel met het onderste slot, hoor ik op het pad langs het weiland de voetstappen van Jean, die Copper uitlaat. De deur gaat stroef open, ik vind op de tast het lichtknopje en ineens komt het huis tot leven. Warm licht glijdt over de glanzend gewreven keukentafel en het schilderij erboven. Ik loop verder het huis in en doe de andere schemerlampen aan. Jean is inmiddels teruggekomen en Copper staat nu kwispelend naast mij, wachtend op een grote bak water. Om de een of andere reden wil hij onderweg niets eten en drinken, om dat vervolgens in te halen zodra we thuis zijn.

Jean komt binnen met de eerste bagage. Onze rolverdeling zorgt er al jaren voor dat we binnen de kortste keren zijn geïnstalleerd. Hij haalt alles uit de auto, ik zorg dat het in huis op z'n plek komt. Daarna gaan we boven het bed opmaken en onze spullen in de badkamer zetten, waarna we mineraalwater en wijn mee naar beneden nemen. Jean vult de glazen en het enige wat ik nu nog hoef te doen, is een paar kaarsen aansteken. Met het glas in mijn hand kijk ik vanuit mijn makkelijke stoel om me heen, naar het lage balkenplafond, de witte muren, de tegelvloer en de eikenhouten trap die naar boven leidt. De eerste uren van de nacht zijn voorbij en wat ons betreft is de vakantie nu begonnen.

Verliefd op de Morvan

De eerste dagen dat we hier zijn ga ik alleen maar het hek uit om een ommetje te maken met de hond. Verder ben ik niet weg te branden van het terras. Voor iemand die gewend is aan korte afstand kijken, met ogen die bijna overal stuiten op een huis, een muur, een verkeersbord, is de weidsheid van dit uitzicht bijna niet te bevatten. Heuvels, weilanden en bossen, met in de verte in een blauwe waas de hoge heuvels van de Morvan. De afwezigheid van door mensen veroorzaakt geluid wordt gevuld met het gekabbel van stromende watertjes, wind die door de bomen ruist en het gekwaak van tevreden kikkers. En zodra de zon verdwijnt en de dag overgaat in een wolkeloze nacht is de hemel bezaaid met meer sterren dan ik ooit voor mogelijk heb gehouden. Grote en kleine, waarvan ik er maar één bij naam kan noemen: de Poolster, die schaamteloos stralend bijna tegen de maan aan lijkt te kruipen. De maan, die als hij vol is, zo veel licht verspreidt dat de nacht wit en helder lijkt en de bomen schaduwen werpen op het weiland voor mijn huis.

De schreeuw van een nachtvogel. Gefladder. Een dier in doodsnood. Het bezorgt me nog steeds de rillingen, en je hoort het hier vaak als het nacht is, en de prooidieren rondsluipen en -vliegen op zoek naar wezens die op het verkeerde moment op de verkeerde plek zijn. Schel, panisch gepiep, dat langzaam zachter wordt en grotere tussenpozen krijgt. Tot die laatste, treurig wegstervende 'piep'. Alweer een volle maag, kun je dan denken als je positief bent. Maar ik kan niet anders

dan meeleven met die sufferd die waarschijnlijk op zoek was naar voedsel en er vervolgens zelf in veranderde.

Had ik het al over de zonsondergang in de Morvan? Iedere avond anders, iedere avond een fascinerende verrassing van kleurschakeringen. Vanaf het terras kan ik aan de overkant van het dal de zon onder zien gaan. Dat gaat die laatste minuten met een ongelooflijke snelheid. Je ziet die grote spetterende bol van licht zakken alsof hij aan een touwtje naar beneden getrokken wordt. Onzin natuurlijk. De zon staat waar hij staat en ik draai met tuinstoel, terras en de hele Morvan van hem af, de nacht tegemoet. Maar wat geeft het, voor ons zinkt-ie en dat is een mooi gezicht. Ach, de Morvan... Dat je zo snel zoveel van een landschap kunt houden.

Cave

Elke boerderij heeft bijgebouwen. Dat kan niet anders, want als het winter wordt, kun je moeilijk je koeien en je paard in de bijkeuken stallen en je voorraad hooi onder je bed schuiven. Waar laat je je hooiwagen en de tractor? En in welke ruimte mag het varken rondsnuffelen? Allemaal redenen om aan en om je boerderij wat gebouwtjes op te trekken.

Trotser nog dan op mijn huisje was ik op het bezit van bijgebouwen, toen ik hier op die stralende junidag met de sleutels in mijn hand het terrein op kwam. Kijk nou toch eens aan, een grote schuur met openslaande deuren die zo groot en hoog zijn dat ik me een dwerg voel als ik ervoor sta. Hier werd de met hooi beladen wagen naar binnen gereden en al dat hooi kwam op de zolder terecht, waar ik nog nooit ben geweest omdat ik die lange ladder niet op durf. In de grote deuren zit het kleine deurtje dat ik meestal gebruik. Behalve als ik de kruiwagen nodig heb, want dan moet ik kolossale ijzeren stangen en grendels opzijschuiven om de deuren te openen en met haken vast te zetten tegen de buitenmuur. Omdat één stevige windvlaag voldoende kan zijn om ze stuk te slaan.

Naast de grote schuur is een kleinere schuur waarvan ik niet begrijp waar die ooit voor heeft gediend. Ook hier weer een zoldertje, maar dan heel schattig, met een schuin dak, oude balken en op de vloer mooie oude tegels die tegenwoordig als antiek gelden. Ook zoiets vreemds, dat je in deze streek de mooiste tegels in bijkeukens en schuren aantreft, en in de hui-

zen zelf nietszeggende moderne plavuizen.

Dan is er ook nog het gebouwtje dat door de vorige eigenaar *cave* werd genoemd. Kelder dus, en terwijl dat voor mijn begrippen iets is wat onder je huis hoort te liggen, is het in dit geval tegen de hooisluur aangebouwd. Tegen de muur staan schappen en een afgesloten kastje om kaas in te bewaren. Op de planken bewaarden generaties boeren hun voorraden zelfgemaakte jam, weckgroenten, aardappelen en appels. Flessen wijn lagen in speciale rekken. Tegen het vriespunt aan in de winter, en op kooktemperatuur in de zomer als de zon het golfijzeren dak blakerde. Want dat de bodem van de *cave* half in de rotsgrond is uitgehakt, maakt wat dat betreft niet veel verschil. Omdat het plafond laag is en er zeker duizend spinnen wonen, kom ik er nooit. Net zomin als in de schapenstal, het kippenhok en het huisje waarin de konijnenhokken stonden. Daar zit ik dan met al die ruimte, een dame met schrijfmachine en hond. En met vliegen, want die hebben nog steeds niet in de gaten dat ze beter kunnen verhuizen naar een échte boerderij.

Fijne voorjaarsdag

Ik word wakker van een blaffende hond en het gerammel van een ketting waaraan woest wordt gerukt. Dat is Castor, veroordeeld tot een leven als kettinghond op het erf beneden aan de heuvel en vals geworden doordat hij nooit de kans heeft gekregen een jolige jonge hond te zijn. Wie er ook bij boer Marceau aan het hek komt, iedereen krijgt te maken met de woedende uitvallen van Castor. Hij is pas drie jaar en nu al zo schor van het blaffen dat z'n stem hees en klankloos is geworden. Een gesprek voeren bij het tuinhek van de Marceau's is bijna onmogelijk, omdat Castor niet ophoudt met blaffen. Het is dat koppige, starre doorgaan, ook al staat er iemand aan het hek die hij al jaren kent, waardoor ik soms denk dat hij een beetje gestoord is. Iets wat me trouwens niet erg verbazen zou.

Ik loop naar het raam en kijk naar buiten. Een waas hangt over de weilanden en in de webben in de struik bij de voordeur parelen kleine dauwdruppels. Beneden aan de heuvel rijdt het kleine, gele bestelwagentje van de postbode weg en prompt houdt Castor op met blaffen. Het geluid van de auto weerkaatst tegen de heuvels en sterft dan langzaam weg. Stilte. Ik haal eens diep adem. Nergens smaakt de lucht zo goed als hier, in dit natuurreservaat waar nooit een fabriek of een groot bedrijf zal komen. Ook als het niet verboden was, zou het waarschijnlijk niet gebeuren. Wat moet je in een stukje Frankrijk dat twee uur rijden van de dichtstbijzijnde snelweg ligt? Dus zijn de mensen in deze streek arm, maar de lucht is zuiver en

wie hier woont blijft redelijk fit tot op hoge leeftijd. Eten uit je eigen groentetuintje, melk van je eigen koe, de hele dag in de buitenlucht, vroeg naar bed en vroeg op, zelfs het kwistige gebruik van landbouwgif kan die voordelen niet onderuithalen. Zou het geheim van de hoge leeftijd die de mensen hier halen werkelijk zo simpel zijn?

Ik ga douchen. Door het tuimelraam in de badkamer zie ik een stukje muur van het boerderijtje aan de andere kant van de weg. Vogels verdwijnen in de openingen tussen de grote brokken steen waarmee het huisje is opgebouwd. Hagedissen zitten in de ochtendzon om dan, met een snelle beweging, spoorloos te verdwijnen. Wat later, als ik op het terras sta, is de stilte vol zinderende geluiden. Bijen, een wesp, een paar vroege vliegen, een briesje door de bomen. Het gaat weer een perfecte voorjaarsdag worden.